

BIBLIOGRAFIA BÀSICA SOBRE LA FINITUD (joves i adults)

ALBOM, M. (1998): *Els dimarts amb Morrie. Un vell, un jove i la gran lliçó de la vida.* Barcelona, Empúries.

En aquesta esplèndida obra, les últimes classes de Morrie, el vell professor que s'està morint, ensenyen a Mitch, el seu antic alumne, el valor de les paraules, la riquesa de les emocions, el plaer de la ironia, la dignitat de l'home. Es tracta d'un relat emocionant i verídic que explica amb senzillesa i naturalitat una situació límit però inevitable: la mort.

DE LA HERRÁN, A. y otros (2000): *¿Todos los caracoles se mueren siempre? Cómo tratar la muerte en educación infantil.* Madrid, Ediciones de la Torre.

Aquest text es presenta com un material curricular útil no tan sols per a mestres sinó per a tots els professionals de l'Educació Infantil i totes les persones interessades en ella. Els autors pretenen oferir pautes per al disseny i desenvolupament curricular, tant des d'una perspectiva preventiva com pal·liativa. Amb aquest projecte, culturalment innovador, volen treballar un àmbit abandonat o relegat; la seva atenció pedagògica, des dels primers anys, és fonamental per a la vida.

HENZEZEL, M. (1996): *La mort íntima.* Barcelona, Columna.

L'autora d'aquest llibre treballa com a psicòloga en una unitat de cures pal·liatives, on els qui es troben a la fi de la vida són acollits i acompanyats per tot un equip mèdic i psicològic.

Marie de Hennezel ens narra les seves vivències i experiències en el contacte que ella estableix dia a dia amb els "moribunds", i que li ha permès de descobrir en aquesta experiència tan dolorosa l'autenticitat de la vida en el seu estat més pur.

KROEN, W. (2002): *Cómo ayudar a los niños a afrontar la pérdida de un ser querido. Un manual para adultos.* Barcelona, Oniro.

En un llenguatge clar i concís, l'autor d'aquest llibre ofereix excel·lents *pistes* per poder oferir consol i sòlids consells als adults que es trobin en situació d'ajudar un infant a afrontar la mort d'un ésser estimat. Il·lustrar amb anècdotes sobre casos reals, el llibre explica com els infants perceben la mort i reaccionen enfront d'ella. L'autor també ens descriu estratègies concretes per orientar-los i recolzar-los durant el procés de dol.

MÈLICH, J-C., (2002): *Filosofía de la finitud.* Barcelona, Herder.

Al llarg d'aquest llibre, Joan-Carles Mèlich posa un èmfasi especial en comunicar-nos que en tot el que fa referència a l'ésser humà sempre hi intervenen l'espai i el temps, és a dir, la finitud. El mestre, l'educador, ha de donar testimoni de la vulnerabilitat i contingència pròpies de la condició humana. Sense aquest testimoni, afirma l'autor, l'educació pot arribar a ser un instrument al servei del totalitarisme. Per això, una filosofia de la finitud és sobretot una crítica radical del poder.

POCH, C. (1996): *De la vida i de la mort.* Barcelona, Claret.

Vida i mort, mort i vida, dues cares d'una mateixa moneda. Sembla que la societat occidental només vulgui la "cara" i intenti ignorar l'existència de la "creu".

Aquest llibre parla del sentit de la vida i del sentit de la mort, i ofereix alhora un seguit de propostes didàctiques per a treballar a l'escola i a casa, amb l'objectiu de desenvolupar una *pedagogia de la vida i de la mort* que ajudi a créixer als nostres infants i adolescents.

POCH, C. - HERRERO, O. (2003): *La muerte y el duelo en el contexto educativo.* Barcelona, Paidós.

En educació cal estar atents al patiment provocat per la mort d'un ésser estimat.

Cada vegada més, mestres, pedagogs, psicòlegs i pares tenen consciència de la necessitat de tractar el tema de la mort i el dol, en diferents contextos educatius.

Les autores proposen un recorregut de reflexions i respostes a un munt d'interrogants que sorgeixen en el dia a dia, a l'escola i a casa, amb l'intenció de contribuir a omplir l'espai educatiu sobre la pedagogia de la vida i de la mort.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA SOBRE LA FINITUD (infants)

1. **BAWIN, M.A. (2000):** *L'avi d'en Tom ha mort*. Barcelona: Combel. *Avui passa alguna cosa. La mare d'en Tom plora i el pare ha tornat a casa molt aviat. No és Nadal, ni tampoc diumenge, i, tot i així, tota la família s'ha reunit. L'avi s'ha mort.*
2. **CORTINA, M. (2001):** *On és el iaio?* València: Tàndem. *Aquesta és la pregunta que fa una nena a la seva mare quan s'adona que el seu avi fa dies que no hi és.*
3. **DE PAOLA, T. (1994):** *L'àvia de dalt, l'àvia de baix*. Barcelona: Cruïlla. *Dins la col.lecció "Els pirates" aquesta és la història d'en Pau, que té una àvia i una besàvia. Les va a visitar cada diumenge a la tarda, i les anomena l'àvia de dalt i l'àvia de baix.*
4. **DE SAINT MARS, D. (1998):** *S'ha mort l'avi*. Barcelona: La Galera. *Dins la col.lecció "Així és la vida" aquesta vegada el telèfon sona i en Max i la Lili s'assabenten de la mort de l'avi. Tots van a trobar l'àvia per a l'enterrament.*
5. **ELZBIETA (2002):** *La mort d'en Tim*. Barcelona: Cruïlla. *Dins la col.lecció "Els pirates", aquesta és la crònica d'en Tim, el conill. La guineu l'ha atropellat sense voler i és mort. Però tots els seus amics han fet el que calia per acomiadar-lo.*
6. **GRAY, N. (1999):** *L'avi de l'osset*. Barcelona: Timun Mas. *Aquest és un conte de format gran, amb unes il.lustracions càlides. Ens explica la relació entre un avi i el seu nét en moments de salut i en moments de malaltia.*
7. **LABBÉ, B. (2001):** *La vida i la mort*. Barcelona: Cruïlla. *Aquest és el primer títol de la magnífica col.lecció "Pensa-hi". Tot i que el contingut és adequat per a infants de més de 8 anys, té idees molt interessants que poden ser molt útils, també, per infants d'EI.*
8. **ONYEFULU, I. (2001):** *D de despedida*. Barcelona. Intermón Oxfam. *Ikenna descriu la cerimònia de comiat que es celebra al seu poble després de la mort i l'enterrament de la seva besàvia. Mostra fotografies molt boniques de Nkwelle Ezunaka, a l'est de Nigèria.*
9. **RAMÓN,E. I OSUNA,R. (2003):** *No és fàcil petit esquirol*. Barcelona. Kalandraka. *Una vegada més, aquesta editorial ens ofereix un conte excepcional, pel seu contingut i les seves il.lustracions. L'esquirol vermell sentia una pena molt fonda perquè la seva mare s'havia mort, i pensava que mai més tornaria a ser feliç.*
10. **VERREPT, P. (2000):** *Et trobo a faltar*. Barcelona: Joventut. *Conte de tapa dura, amb poc text i amb il.lustracions molt eloqüents. Un nen troba a faltar la seva amiga Joana quan aquesta canvia de casa.*
11. **WILHELM, H. (1985):** *Jo sempre t'estimaré*. Barcelona: Joventut. *Aquesta és la història de l'Elfi, el gos més bo del món. El conte ens mostra la importància que té el fet d'expressar sentiments.*
12. **MOLIST, P. (2003):** *Els llibres tranquils*. Lleida: Pagès editors. *En Pep Molist, bibliotecari i crític literari, ens mostra en aquest llibre el curs de la vida a través de la literatura infantil. Aquest és un llibre que faria molt bon servei a totes les biblioteques escolars.*